

Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson uudistus

Tiistai 21. maaliskuuta | klo 9.00-11.30.

SOSTE-rakennuksessa, Yliopistonkatu 5
(6. kerros, kokoushuone Jungman), Helsinki.

Järjestäjät

- [Euroopan talous- ja sosiaalikomitea \(ETSK\)](#)
- [SOSTE, Suomen sosiaali ja terveys ry](#)
- [Akava, johtohenkilöstön ammattiyhdistysten keskusjärjestö](#)

Osallistujat

- Vertti Kiukas (Pääsihteeri, SOSTE)
- Kirsi Marttinen (Vanhempi neuvonantaja, SOSTE)
- Jukka Haapakoski (Suomen työttömien keskusjärjestön toiminnanjohtaja, ICSW Euroopan hallituksen jäsen)
- Pia Sundell (Barnavårdsföreningens toiminnanjohtaja)
- Markus Penttinen (Akava ja ETSK:n jäsen)
- Päivi Wood (Elinkeinoelämän keskusliitto (EK))
- Larissa Franz-Koivisto (EAPN-Fin / Suomen CARITAS)
- Jüri Soosaar (ETSK:n ECO-jaoston sihteeristö)

[ETSK:n eurooppalaista ohjausjaksoa käsittelevä ryhmä](#) järjestää yhteistyössä SOSTEn, Elinkeinoelämän keskusliiton ja Akavan kanssa pyöreän pöydän keskustelun talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson uudistus- ja kehittämistarpeista. Keskustelun aiheina ovat elpymis- ja palautumistukiväline, maaraportit, kansalliset uudistusohjelmat ja maakohtaiset suositukset Euroopan talouden ohjausjärjestelmän puitteissa. Keskustelun tulokset lisätään lausuntoon ”[ETSK:n suositukset talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson perusteelliseksi uudistamiseksi](#)” (ECO/600).

Pyöreän pöydän keskustelujen sekä kansallisten valtuuskuntien kyselyvastausten pohjalta ETSK laatii ns. oma-aloitteisen lausunnon ohjausjakson kehittämisestä. ETSK välittää suositukset Euroopan unionin toimielimille ja kansallisille hallituksille sekä varmistaa, että ne otetaan täysimääräisesti huomioon ohjausjakson yhteydessä.

Tämä on jatkoa edellisinä vuosina toteutetuille kuulemisille ja julkaistuille päätöslauselmille: Helmikuussa 2021: ”[Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistuminen kansallisten elpymis- ja](#)

[palautumissuunnitelmien valmisteluun – mikä toimii ja mikä ei?”](#)
Toukokuussa 2022: ”[Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistuminen kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanoon – miten sitä voidaan parantaa?”](#)”

Tässä pyöreän pöydän keskustelussa käsitellään seuraavia asioita:

Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kuuleminen EU-ohjausjakson yhteydessä:

- **Mikä toimii ja mikä ei?**
- **Miten voidaan vahvistaa järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistumista EU-ohjausjaksoon?**

Johdanto

ETSK:n EU-ohjausjaksoprosessia, lausuntotyötä ja kansallista kuulemisprosessia selostettiin.

Nykyiseen EU-ohjausjakson prosessiin liittyy tiettyjä sisäänrakennettuja rajoituksia. Laajempi yleisö ei nimittäin tunne prosessia ja sen mahdollisia vaikutuksia. Samalla ei ole riittävästi tietoa siitä, millaisia todellisia vaikutuksia strategialla on ruohonjuuritasolla. Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan on investoitava huomattavia inhimillisiä ja aineellisia resursseja vastatakseen kuulemispyyntöihin. Samalla suositellaan, että laajempien suorien julkisten kuulemisten sijasta keskityttäisiin kohdennettuihin kuulemisiin (esimerkiksi järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan valituille ryhmille). Suomen valtiovarainministeriö koordinoi joitakin prosesseja, ja EU:n edustusto järjestää keskusteluja erityisesti tietoisuuden lisäämiseksi ja aihekohtaisten keskustelujen järjestämiseksi.

On todettava, että Suomi on tällä hetkellä hyvin erityisessä tilanteessa, sillä ensi viikolla järjestetään kansalliset vaalit ja Nato-jäsenyyskeskustelu ja sotaan liittyvät keskustelut ovat olleet yleisen mielipiteen keskiössä.

Yleinen keskustelu

Sosiaalisen pilarin on oltava enemmän esillä EU-ohjausjakson kokonaisstrategiassa, ja sosiaaliset kriteerit on tuotava paremmin esiin EU-ohjausjakson kokonaisstrategiassa. On pidettävä mielessä, että talouspuolella on jopa sanktioita, vaikka näitä mahdollisuuksia ei ole koskaan käytetty. On edistyttävä enemmän kohti tasapainoista strategiaa, jotta voidaan saavuttaa todellinen sosioekonominen strategia. EU:n edustusto Helsingissä on tiedottanut säännöllisesti työmarkkinaosapuolille ja keskustellut niiden kanssa, ja erityistä huomiota on kiinnitetty ryhmän 3 järjestöjen osallistumiseen. Siitä huolimatta edustus ei ole tasapuolisesti jakautunut, vaikka se riippuu eri organisaatioiden käytettävissä olevista resursseista.

Lisäksi kokonaisstrategian prosessit ja työvaiheet ovat liian monimutkaisia, synergiaa ja yhdenmukaistamista pitäisi lisätä. On korostettava, että viimeisten 2–3 vuoden aikana on käyty liikaa keskustelua yleisestä taloudellisesta lähestymistavasta.

Kansalliset toimintasuunnitelmat/raportit eivät valitettavasti johda konkreettisiin/riittäviin muutoksiin/toimiin, joita työmarkkinaosapuolet ja laajemmin kansalaisyhteiskunnan organisaatiot toivovat. Suomalaiset järjestäytyneet kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ovat yhtä mieltä siitä, että vain vahva talous luo työpaikkoja ja johtaa tasapainoisempaan sosioekonomiseen kasvuun.

Suomi ja EU joutuvat kokemaan monia sisäisiä ja ulkoisia häiriöitä, minkä vuoksi prosesseja on mukautettava uuteen ympäristöön – tehokkaassa keskeisessä strategiassa on otettava huomioon monenlaiset vaikutukset aina covid-19-pandemian vaikutuksista Ukrainan jatkuvan sodan vaikutuksiin.

Maakohtaisista suosituksista on käytävä lisää maakohtaisia keskusteluja, ja niissä voitaisiin tarkastella myös sitä, mitä EU:lle voitaisiin suositella tulevaisuutta varten.

Erityishuomautukset

Todettiin, että on annettu vaihtoehtoisia maakohtaisia suosituksia, mutta ne eivät ole johtaneet todelliseen edistymiseen. Yksi yleisistä ongelmista liittyy strategiaa koskevaan yleiseen tietämykseen. Prosessi on hyvin Bryssel-painotteinen, käytetty kieli ei ole tavallisten kansalaisten ymmärrettävissä, ja usein jopa tiedotusvälineet eivät tunne tai ymmärrä ohjausjaksoprosessia.

Suomen Caritas pyrkii vaikuttamaan prosessiin kansallisella tasolla ja osallistuu myös EU-tason keskusteluun kattojärjestönsä kautta. EAPN:n raporttia voidaan pitää esimerkkinä parhaasta käytännöstä. Suomi tarvitsee hyvin suunnitellun köyhyysstrategian. Sosiaaliala ei vaikuta riittävästi talouspolitiikkaan, ja sosioekonomisten päättäjien välistä tiedonvaihtoa voitaisiin parantaa.

Elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvä yhteistyö on melko heikkoa, joitakin hallitusten välisiä neuvotteluja on käyty. Kaikki osallistujat olivat yhtä mieltä siitä, että Ecofin-neuvoston päätelmillä¹ on suuri vaikutus tuleviin kansallisiin strategioihin, joita on vahvistettava huomattavasti. Ecofin-neuvoston päätelmien tuloksista ja mahdollisista vaikutuksista ei ole vielä keskusteltu kansallisella tasolla.

Kansallisen kuulemisen ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen parantamiseksi tarvitaan virtaviivaisempia prosesseja, sillä poliittinen päätöksenteko hidastaa toisinaan prosesseja. Keskusteltiin siitä, että vaikka eri ministeriöiden johtamat EU:n alakomiteat (36 alakohtaista komiteaa) ovat tärkeitä kansalaisyhteiskunnan organisaatioille ja työmarkkinaosapuolille, koska alakomiteat tarjoavat mahdollisuuden sekä saada tietoa että keskustella käynnissä olevista EU:n prosesseista, niiden toimintaa voitaisiin kuitenkin parantaa: alakomiteat eivät keskustele säännöllisesti ohjausjaksosta, ne kokoontuvat hyvin harvoin, ja kokousten väliset kuulemiset ovat ongelmallisia määräaikaisten vuoksi. On tärkeää korostaa, että kansalaisyhteiskunnan organisaatioille kuulemiseen ja vastaamiseen annettua 12–24 tunnin aikaa ei voida hyväksyä. Jotta sidosryhmiä voitaisiin kuulla ruohonjuuritasolla, prosesseja on mukautettava. Ehdotetaan, että suunnitelluista kuulemisista voitaisiin lähettää ennakkovaroitus, ehkä voitaisiin perustaa ennakkovaroitusjärjestelmä.

Kansalaisyhteiskunnan organisaatioita voisivat auttaa myös yksityiskohtainen yleiskatsaus ja aikataulu EU-ohjausjakson prosesseista sekä mahdollisesti selitykset EU:n ja kansallisen tason vuorovaikutuksesta. EU-ohjausjaksoprosessia olisi seurattava yksityiskohtaisemmin sen osalta, mikä toimii ja mikä ei.

Yli 50 tuhatta ukrainalaista pakolaista saapui vuonna 2022, yhtä paljon odotetaan vuonna 2023, ja 60 prosentilla heistä on korkeakoulututkinto. Ukrainan pakolaisille Suomessa myönnetty asema (väliaikainen oleskeluoikeus, B-status) antaa heille muita pakolaisia heikkomat työllistymisen tukitoimenpiteet (A-status).² Heidän työllistämisekseen tarvitaan kansallisen tason ratkaisu. Ukrainan sota vaikuttaa kansallisella tasolla, tietyt raja-alueet kärsivät erittäin voimakkaasti.

Vihreä muutos vaatii huomattavia taloudellisia ja inhimillisiä resursseja, vielä on epäselvää, mitä todella tarvitaan, se näyttää pikemminkin uudelta talouden sykliltä. Riippuvuus Kiinasta on myös yksi ongelmista. Sisämarkkinoiden ja Euroopan kilpailukyvyyn kehittämistä ei voida rahoittaa valtion avustuksilla tai subventioilla.

¹ [Economic governance framework: Council agrees its orientations for a reform – EU:n neuvosto \(europa.eu\)](#)

² <https://migri.fi/en/residence-permit-types>

Sosiaalisten oikeuksien pilarilla pitäisi olla korkeampi profiili EU-ohjausjakson prosessissa. Myös ETSK:n roolia on vahvistettava. Lopuksi ETSK:n suomalaiset jäsenet voisivat kokoontua säännöllisemmin ja keskustella osallistumisestaan ja keskittyä mahdollisiin tapoihin ennakoida keskustelua kansallisella tasolla.